

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 335/2010-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. septembra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti B., spol. s r. o., Š., zastúpenej advokátom JUDr. L. Š., Advokátska kancelária, Š., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods.1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva podľa čl. 36 ods. 1 v spojení s čl. 2 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd uznesením Rozhodcovského súdu Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory sp. zn. Nr 155/2010/RS z 12. februára 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti B., spol. s r. o., o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. apríla 2010 doručená sťažnosť spoločnosti B., spol. s r. o., Š. (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods.1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva

na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva podľa čl. 36 ods. 1 v spojení s čl. 2 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) uznesením Rozhodcovského súdu Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory (ďalej len „rozhodcovský súd“) z 30. decembra 2009 v konaní sp. zn. Nr 155/2010/RS z 12. februára 2010.

Zo sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľka sa žalobou podanou 3. júna 2009 na rozhodcovskom súde domáhala určenia neplatnosti právneho úkonu nazvaného „výpoveď“ zo zmluvy o obchodnom zastúpení uzavretej 11. februára 2008 medzi ňou ako obchodnou zástupkyňou a spoločnosťou D., a. s., ako zastúpeným.

Rozhodcovský súd uznesením sp. zn. Nr 155/2010/RS z 12. februára 2010 konanie zastavil. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že *„vzhľadom k tomu, že ide o určovací žalobu, RS SOPK dňa 23.06.2009, Nr.: 585/2009/RS vyzval žalobcu, aby v súlade s ust. § 14 ods. 4 Rokovacieho poriadku RS SOPK finančne vyčíslil hodnotu predmetu sporu. ... Do dnešného dňa žalobca žalobu nevyčíslil, a v tejto súvislosti súd nemohol vyrúbiť poplatok za rozhodcovské konanie.*

Vzhľadom k tomu, že žalobca nesplnil náležitosti uvedené v ust. § 12 ods. 1, § 13 ods. 2 písm. c) Rokovacieho poriadku RS SOPK, § 14 ods. 4 Rokovacieho poriadku RS SOPK, pri použití ust. § 2 ods. 1 Pravidiel o trovách rozhodcovského konania RS SOPK rozhodol súd tak, ako je uvedené v uznesení.“

Sťažovateľka tvrdí, že napadnutým uznesením rozhodcovského súdu došlo k porušeniu ňou označených práv, pretože *„napadnuté uznesenie nie je vydané v súlade s Rokovacím poriadkom RS SOPK a tiež trpí formálnymi vadami, je preto v rozpore so zákonom“*.

Ako dôvody nezákonnosti napadnutého uznesenia rozhodcovského súdu sťažovateľka uviedla:

«RS SOPK napadnutým uznesením rozhodcovské konanie zastavil z dôvodu, že žalobca v stanovenej lehote neurčil hodnotu predmetu konania. Podľa § 14 ods. 4 Rokovacieho poriadku Rozhodcovského súdu, na ktorý takisto v napadnutom uznesení poukazuje „ak žalobca neurčil hodnotu predmetu sporu rozhodcovský súd ho vyzve, aby tak vykonal v súdom stanovenej lehote. Ak žalobca v stanovenej lehote neurčí hodnotu predmetu sporu, resp. uvedie zjavne nízku hodnotu predmetu sporu, určí hodnotu predmetu sporu súd.“ Vzhľadom na uvedené mal RS SOPK postupovať v zmysle citovaného ustanovenia a pokiaľ žalobca hodnotu predmetu konania neurčil v stanovenej lehote, mal ju určiť sám.

Pokiaľ ide o citované ustanovenie §2 ods. 1 Pravidiel o trovách rozhodcovského konania RS SOPK, toto ustanovenie pojednáva o zastavení konania pre nezaplatenie poplatku v stanovenej lehote. Žalobcovi však nebol žiadny poplatok vyrubený a ani mu nebola stanovená žiadna lehota na jeho zaplatenie, preto porušovateľ nepostupoval pri vydávaní uznesenia v súlade so zákonom, či inými dohodnutými pravidlami.

Vzhľadom na uvedené neboli splnené podmienky pre vydanie napadnutého uznesenia ale RS SOPK mal žalobcovi sám určiť podľa §14 ods. 4 Rokovacieho poriadku Rozhodcovského súdu hodnotu predmetu konania a z nej mu vyrubiť poplatok a stanoviť lehotu na zaplatenie poplatku.

Zároveň napadnuté uznesenie trpí aj formálnymi vadami, keď podľa §36 ods. 3 Rokovacieho poriadku Rozhodcovského súdu „pre vydanie uznesenia Rozhodcovského súdu o zastavení konania platia §§ 30 až 35 tohto Rokovacieho poriadku. Ak senát alebo rozhodca nebol ešte ustanovený, vydá uznesenie o zastavení konania podľa citovaných paragrafov predseda Rozhodcovského súdu.“»

Sťažovateľka poukázala na skutočnosť, „že predmetné uznesenie v zmysle § 36 ods. 3 Rokovacieho poriadku Rozhodcovského súdu nevydal predseda rozhodcovského súdu, ale generálny tajomník. Rovnako tak predmetné uznesenie neobsahuje poučenie o možnosti podať žalobu na súd o zrušenie rozhodcovského rozsudku a poučenie o možnosti preskúmania rozsudku iným rozhodcom (rozhodcami) podľa §32 ods. 2, písm. h), i) Rokovacieho poriadku Rozhodcovského súdu, hoci podľa vyššie citovaného §36 ods. 3

Rokovacieho poriadku Rozhodcovského súdu platia citované podstatné náležitosti aj pre vydanie uznesenia.“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Základné právo sťažovateľa B., spol. s r.o. Š., v zast. P. B. - konateľom na súdnu a inú právnu ochranu a právo na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, ako aj čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru a čl. 36 ods. 1 v spojení s čl. 2 ods.2 Listiny základných práv a slobôd rozhodcovským uznesením Rozhodcovského súdu Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory v Bratislave sp.zn.: Nr.:155/2010/RS zo dňa 12.2.2010 porušené bolo.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozhodcovský rozsudok Rozhodcovského súdu Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory v Bratislave sp.zn.: Nr.:155/2010/RS zo dňa 12.2.2010 a vec mu vracia na ďalšie konanie.“

II.

V zmysle čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát...

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

Podľa čl. 2 ods. 2 listiny štátnu moc možno uplatňovať iba v prípadoch a v medziach ustanovených zákonom, a to spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti namietala porušenie označených práv napadnutým uznesením rozhodcovského súdu, ktorým rozhodol o zastavení rozhodcovského konania pre nezaplatenie poplatku za rozhodcovské konanie. Vo svojej podstate ide o nemeritórne rozhodnutie rozhodcovského súdu, ktoré v okolnostiach daného prípadu nezakladá prekážku res iudicata. Podľa názoru ústavného súdu takto ukončené rozhodcovské konanie nemožno považovať za vec vyriešenú s konečnou platnosťou. Sťažovateľka v sťažnosti netvrdí, že jej bráni prekážka právoplatne rozhodnutej veci alebo že nárok uplatnený žalobou na rozhodcovskom súde by v prípade opätovného podania toho istého návrhu

na rozhodcovský súd bol premlčaný. Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľka má možnosť domáhať sa svojho nároku podaním návrhu rozhodcovskému súdu.

Ústavný súd pripomína, že podstata rozhodcovského konania spočíva v mimosúdnom riešení sporov, pričom samotné rozhodcovské konanie je alternatívou konania pred všeobecnými súdmi. Jeho významnými prednosťami oproti konaniu pred všeobecnými súdmi sú flexibilita a rýchlosť konania, jeho neformálnosť a nižšie trovy konania. Pri tomto konaní zákon počíta s minimálnymi zásahmi všeobecných súdov do výsledkov rozhodovacej činnosti rozhodcovských súdov, pretože v súlade s § 40 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rozhodcovskom konaní“) možno tuzemský rozhodcovský rozsudok napadnúť žalobou na príslušnom všeobecnom súde len z taxatívne vymedzených dôvodov, ktoré spočívajú v dodržiavaní zákonnosti. Aj keď toto rozhodcovské konanie možno označiť za menej zložitú procedúru, než aká je vlastná konaniu pred všeobecnými súdmi, je v rámci neho nevyhnutné dodržiavať zásady spravodlivosti a zákonnosti. V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na § 51 ods. 3 zákona o rozhodcovskom konaní, podľa ktorého ak tento zákon neustanovuje inak, subsidiárne sa aplikujú ustanovenia generálnej právnej normy upravujúcej civilný proces. Danou právnou normou je zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok. (III. ÚS 95/2010, II. ÚS 173/2010).

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu však nevyplýva aplikovateľnosť čl. 46 ods. 1 ústavy na všetky rozhodnutia vydané v rámci rozhodcovského konania. V tejto súvislosti ústavný súd upriamil svoju pozornosť na charakter a podstatu rozhodcovského konania. Jedným z predpokladov založenia právomoci rozhodcovského súdu je jeho zmluvný základ (§ 3 zákona o rozhodcovskom konaní). Na základe zmluvy alebo rozhodcovskej doložky sa strany slobodne rozhodnú riešiť spory, ktoré medzi nimi vznikli alebo vzniknú v určenom zmluvnom alebo v inom právnom vzťahu. Uzavretím zmluvy alebo rozhodcovskej doložky sa strany dobrovoľne a vedome vzdávajú práva na súdnu ochranu vykonávanú prostredníctvom všeobecných súdov a zverujú ju rozhodcovskému súdu, ktorý je súkromnoprávnou osobou, pretože ho nemožno vzhľadom na jeho účel a charakter bez ďalšieho zaradiť k orgánom verejnej moci.

Podľa názoru ústavného súdu rozhodcovské konanie nadobúda verejnoprávny rozmer až momentom meritórneho rozhodnutia rozhodcovského súdu – rozsudku, keď právny poriadok Slovenskej republiky rozhodcovskému rozsudku pripisuje vlastnosť vykonateľnosti a zároveň je aj exekučným titulom. Do tohto okamihu je toto konanie vo sfére rozhodcovského súdu a má charakter súkromnoprávneho vzťahu.

Ako už bolo uvedené, podľa § 40 ods. 1 zákona o rozhodcovskom konaní len rozsudok ako meritórne rozhodnutie podlieha súdnemu prieskumu.

V posudzovanom prípade však sťažovateľ napáda nemeritórne rozhodnutie rozhodcovského súdu – uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie poplatku, teda nejde o uznesenie, ktoré možno preskúmať iným rozhodcom (§ 37 ods. 2 zákona o rozhodcovskom konaní) alebo súdom.

Nad rámec tohto odôvodnenia ústavný súd poukazuje na to, že v intenciách súkromnoprávneho charakteru rozhodcovského konania (v jeho počiatočnom štádiu) je aj samotná konštrukcia spôsobu určovania hodnoty predmetu sporu, ktorá v prvom rade počíta s tým, že túto hodnotu vyčíslí sám žalobca. V danom prípade si sťažovateľ túto povinnosť nesplnil ani po výzve rozhodcovského súdu (ani v lehote predĺženej na jeho žiadosť) a hlavne v tomto jeho postupe (v zmysle zásady „bdelým patrí právo“) treba vidieť príčinnú súvislosť so zastavením rozhodcovského konania.

Vzhľadom na samotné štádium konania a stav veci v okolnostiach posudzovaného prípadu (rozhodnutie nezakladajúce prekážku *res iudicata*) ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ nevyčerpal všetky právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho práv poskytuje (§ 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde), a preto považuje sťažnosť za neprípustnú.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. septembra 2010